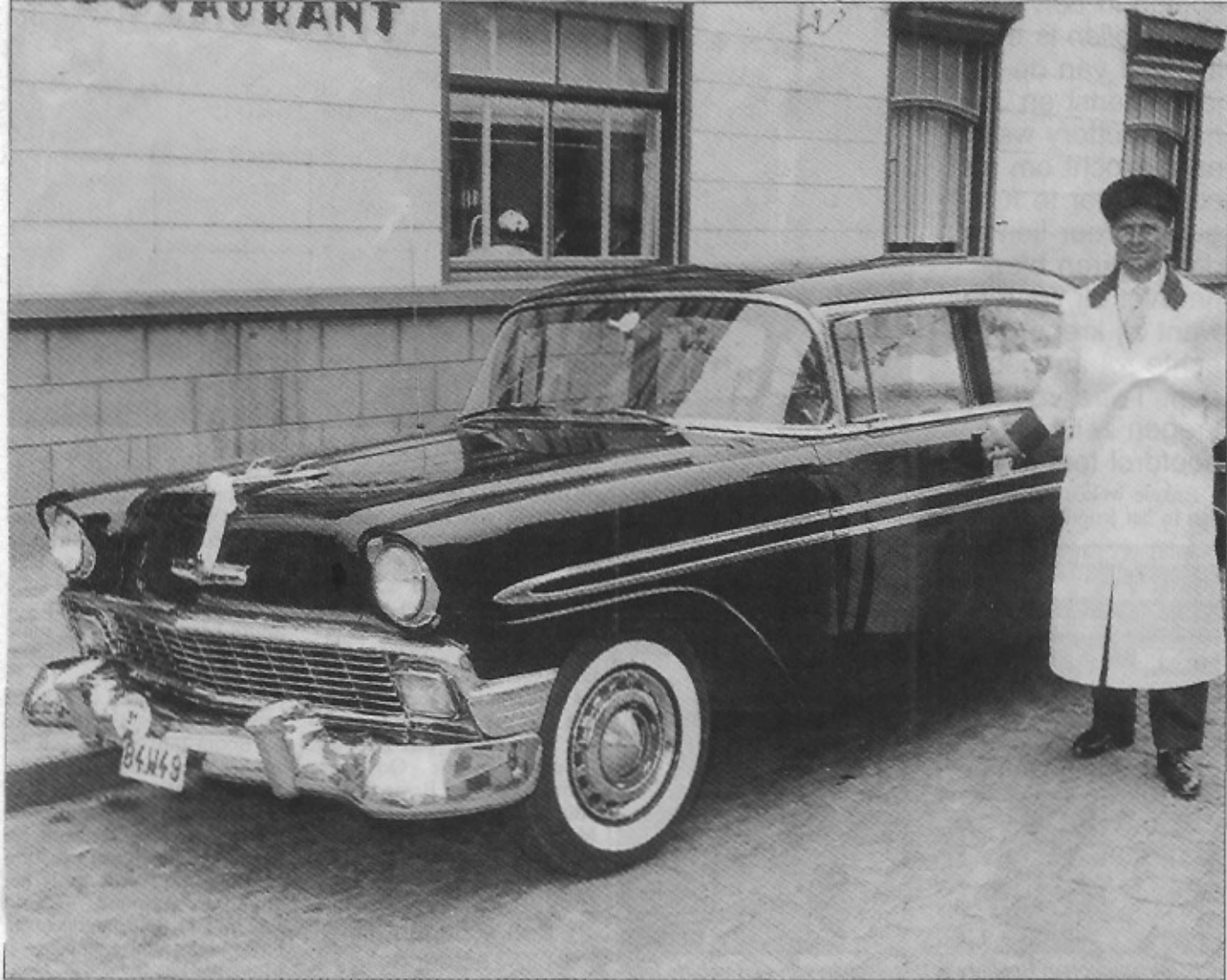

Amerikaanse slee

en Victoriakoets

André Dejonghe en vrouwtje Irène zijn al heel hun leven 'verslingerd'

op vervoer van passagiers en toeristen

Fier als een gieter pralt André Dejonghe naast zijn Chevrolet. Het is januari 1957. Uiteindelijk zou André — van 1956 tot 1987 — liefst 31 jaar het beroep van taxivoerder pratikeren dat steevast om 9 u. 's morgens begon en duurde tot in de late avond. De Oost-endse Taxibond maakte ook droevige dagen door. In de 60'er jaren werd John Fontaine aan het Ford Napoleon vermoord. In de 70'er jaren overleefde Henri Kimpe het gevecht niet met een aanvallende passagier, die de in het Nieuwpoortse dok gevallen chauffeur verhinderde aan wal te klauteren. De ongelukkige verdronk ; hij was vader van twee kinderen.

In de meidagen van 1940 uit zijn huis gebombardeerd trok de Steense melkboer Arthur Dejonghe naar Zande om er bij zijn broer op het land te werken. Zo kwam het dat zoon André (75) aldaar voor 20 fr. daags en de kost vier jaar in eer en deugd op akkers en in schuren aan het boeren sloeg. Een stiel die hem bijzonder goed lag en aan de basis lag van zijn liefde voor *viervoeter het paard*. In 1954 schafte André zich een paard aan: Pietje die drie jaar lang vóór een Victoriakoets in *la Reine des Plages* paradeerde. Koets en paard maakten evenwel een andere goesting wakker. Toen hij zich in 1956 een Amerikaanse slee aanschafte, betekende dit een taxicarrière van 31 jaar. Toen de Leffingse Irène Pieters op 9 september 1950 met André in de echt trad, kon het niet anders of ook zij kreeg die mateloze liefde voor paard en bolhoed te pakken. Mais c'est une femme!, sloegen de Franse toeristen zich op de dijen. Waardoor Irène nog meer fier werd...

Met paard en kar had vader Arthur Dejonghe voor de Tweede Wereldoorlog een melkronde met het Oostendse stadscentrum als voornaamste werkterrein. De Stenenaar kweekte ook zwijnen. Na de bevrijding zou hij zich nog enkel als arbeider bij de gemeente nuttig maken, alvorens zich aan de dop naar zijn pensioen te laten uitlopen. Moeder Maria Debruyne was van Eernegemse afkomst, werkte heel haar leven veel en had nooit

veel tijd voor een babbel.

Boerenknecht voor 20 fr. daags en de kost...

Zoon André Dejonghe weet

nog hoe hij met zijn ouders in de Steense Ruimersstraat woonde. Tegenaan de Wasserij Decorte waren er nog beerputten, naar het schijnt eigendom van de stad Oostende. Toen men die mestkuilen verwijderde, veranderde de straatnaam in Sint-Jansstraat. Bij het uitbreken van de oorlog werd een huis totaal plat gebombardeerd en meegaand werd de woonst van melkboer Dejonghe onbewoonbaar.

— André: „Na het bombardement zijn we naar Zande gevlucht, alwaar pa bij zijn broer op het land kon werken. Noodzaak die eveneens mijn deel werd: als *poester* — boerenknecht — verdiende ik 20 fr. daags en de kost. Naderhand zou ik nog wel 30 fr. per uur verdienen. Moest je dat vandaag tegen de mensen zeggen, zouden ze je vragen of je zot bent!”

— **Kans om je op te werken?**

— André: „Op zekere dag zei ik tegen de boer, dat ik het niet zo bij de koeien zag zitten. Als het zo is, antwoordde de landbouwer, dan mag je gerust met paarden werken. Ik zou drie jaar met de viervoeters ploegen, eggen en van alles vervoeren. Het was een groot hof met een vijftal paarden. Diegene die met de paarden reed, werd op de boerenbuiten een *karton* genoemd. Bij een grote boer waren er altijd twee *kartons*, die telkens een koppel paarden inspannen.”

Ver weg van de stad en het oorlogsgevaar hadden de Dejonghes geen angst meer. In Zande was aan eten... en kinderen geen tekort: vier jonge dochters en een broer, asjeblief. In tegenstelling tot anderen was de Zandse boer geen paarden afgepakt geweest door de Duitsers: „Ik heb nog met een koppel paarden achter sparren gereden naar Vladslo, die naar Jabbeke diende vervoerd om in het veld gezet te worden. *Pit en Stake* noemde men dit.”

De toppen, de ketten... en de meisjes!

André Dejonghe ging naar de kleuterschool in de Schapenstraat, waar de nonnekeskapel onderdak gaf aan de godvruchtige parochianen toen de Sint-Janskerk nog altijd niet gebouwd was. Daar werd zoon Dejonghe het doopwater over het hoofd gegoten, wat door drie voornamen André - René

- Roger zowel burgerlijk als religieus een plechtig hoogstandje kreeg.

Het lager onderwijs liep André bij de Broeders van Liefde in de Nieuwlandstraat, alwaar een mooie zaal niet alleen de schoolfeestjes opving, maar eveneens gestalte gaf aan het cinemazaaltje van de gebroers onderpastoor Leo en Michel Degeeter die erin slaagden mensen van overal in Oostende en Stene naar de *klasse* films te trekken. Om maar te zwijgen van de bonte avonden door *terribele* cabaretier Kamiel Simoens in mekaar gestoken.

Tijd van ongelooflijke Vlaamse kermissen, op de schoolkoer door Leo Degeeter geregisseerd, en van populaire straatfestiviteiten, waarbij Michel Degeeter deelnam aan kloeftjesstamp en de in de hoogte geslingerde en met water gevulde klomp nog niet

aardig zijn priestergewaad bedruipte.

Sint-Jan, ergens meest volkse parochie van Oostende én Stene, met zijn grandioze processie die van aan de kerk doorheen Leeuwerikenstraat en via een altaar dichtbij boerderij August Vermeire — vrouwtje Liza Germonpré was meetje van een kerkklok! — Slachterstraat en Torhoutsesteenweg opging, om finaal langs magistrale Kroonlaan en speelpleintjes voor de kerk het godshuis te betreden. Of moeten we het nog hebben over de communicantenstoet die van de *Schapenstraatnonnekes* naar de Sint-Janskerk trok. Zo veel pronkerige mama's, papa's, meetjes en peetjes sloegen 't jonge volk gade: boom van een kaars in de hand, pochetje in de borstzak en meisjescommunicante aan de zij kon het grote leven de prille tiener niet mooier toelachen!

— André: „Toen konden de kinderen nog echt spelen: er was de toptentijd, de marbel-tijd, de zandjestijd, de hoepeltijd en ik weet niet wat voor *pottenkletsentijd* nog meer! In de toenmalige Koerspleinstraat kwamen er geregeld bohemerskarren. Geen rustig volk, want om de haverklap werd er gevochten. De politie keek toen braaf en gedeisd van aan de Oostendse stadgrens — Van Dyckstraat — toe... want zigeunersbloed dat vloeiende diende door de Steense champetter gelikt te worden!”

Mondharmonica spelen, toen een liefhebberij van veel jonge gasten, had ook André te pakken. Terwijl hij het vertelt heeft André al zijn *Hohner* aan de lippen geperst om er het oergezellige „Daar bij die molen” uit te duwen waarbij de nogal blaaskakige hoempapa's heus niet achterwege blijven. Of hij soldaat is geweest?

„Nee toch, mijn derde beest was te kort... Hahaha!”

Met je handen spreek je tegen je paard...

Nadat hij een tijdje met de triporteur pa hielp met zijn melkronde, had André in 1956 centjes genoeg gespaard om zich een paard aan te schaffen. 't Werd Pietje, een *loper* van de Wellington die van de hand ging voor 25.000 fr. Vandaag moet je al gauw 60 tot 80.000 fr. uitleggen voor een viervoeter. De ideale ouderdom daarvoor zal wel vier jaar zijn.

— André: „Niet gemakkelijk om vandaag aan een goed paard te geraken. De tijd brengt dat mee, weljåà melkboer, slunsenmarchand, kolenhandelaar en fruitboer... iedereen had een paard! Als je vandaag een paard moet aanleren is het veelal een paard die niet meekan in de koers. Het is voorwaar niet gemakkelijk om het met de stadstrafiek vertrouwd te maken. Zag je vroeger amper een auto geparkeerd staan, dan staan er nu tussen iedere huizenblok minstens tien auto's... als het er geen 20 zijn!”

— Dresseren dat is nogal 't een en 't ander...

— André: „Dat moet een beetje in je zitten. De handeling moet uit je handen vertrekken met als *aanspreekpunt* de muil van het dier, waarbij 't gebit goed in de mond moet zitten. Als het beest een grote camion ziet, moet — via de teugels — door de wrijving van gebit met mond, het paard gewaar worden dat zijn baasje de toestand in handen heeft. Van zo'n wrijvende beweging kalmeert het paard. Het is dus niet trekken of de zweep hanteren die redding brengen.

— Hoeveel voor een toertje in 50'er jaren?

— André: „100 fr. voor een grote ronde (mét bosje) en 50 fr. voor een kleine ronde. In die dagen mochten we nog tot aan het zwembad rijden, iets wat vandaag verboden is. We reden toen nog langs de Koningstraat en Koninginne-laan om aan het zwembad af te slaan en via *Drie Gapers* en belendend *Leopold II-standbeeld* een vluchtig contact te hebben met zee en strand.

Hierna reden we tot aan de Paardenkoers, vanwaar we *Petit-Paris* en 't Bosje opzochten. Al jaren mogen we dit niet meer doen en al jaren blijft de toerist van heel wat schone dingen van Oostende verstoppen...”

De Amerikaanse slee...

Met Kerst 1956 is André Dejonghe met het taxirijden per auto begonnen: „Ik had een achtcilinder Buick van Opexenaar Malfaisson overgenomen, waar ik evenwel maar een viertal weken mee heb gereden. De *naftemeter* zakte terwijl ik er op stond te kijken. Ben toen direct overgeschakeld op een nieuwe Chevrolet (koopprijs 145.000 fr.) en heb later ook nog een Chrysler en een Mercedes gehad.”

— Amerikaanse slee dronk nogal wat...

— André: „Die 6-cylinders dat ging nog. Ze hadden een grote koffer en je kon op comfortabele wijze vijf mensen meenemen.”

— Nooit angst gehad als chauffeur?

— André: „Eigenlijk niet. Het is wel een beroep waarbij je goed moet opletten, vooral als het om nachtelijke opdrachten gaat. Als het een *verre* tocht betrof dan vroeg ik altijd eerst mijn geld, om miserie te vermijden. Stel, je rijdt tot Brussel... en daar zegt de passagier dat hij geen geld heeft: waar moet je dan naartoe? Ik zei altijd dat ik in dienstverband reed en mijn baas het mij opgelegd had om eerst geld te vragen. Normaal verstonen de mensen dit en betaalden me dan ook...”

— Dus veiligheid vóór alles...

— André: „Ik herinner me een tocht naar Parijs. Ik liet betalen tot in Rijsel en daar gekomen, vroeg ik het resterende bedrag tot in Parijs. Het bleek dat de passagiers geen pingping meer hadden, dus moesten ze uitstappen. Ik begriep dat iedere chauffeur graag een grote koek heeft, maar veiligheid van loon... en van persoon mogen zeker niet onderschat worden. Ik was een tijdje voorzitter van de Oostendse Taxibond en kan getuigenis afleggen dat er in die dagen weldegelijk sprake was van solidariteit.”

Mooie golden fifties en sixties

Naar Tura's Bachten de Kupe

Irène Pieters woonde in Leffinge en werkte in Oostende bij directielid van de trammaatschappij Van Ypersele waar André Dejonghe melk leverde. „t Was geen misse jongen, had een wreed schone kop haar... en ging net als ik graag een dansje doen”, beschrijft Irène haar André.

gelsman vroeg ik nogal eens of het de first... of the second time was dat hij hier was...”

— Koets of auto : waarvan hield je het meest ?

— André : „Ik hield van beiden even veel. Of... toch een tikkeltje meer van mijn paard.”

— Was er nog een wereld buiten je paarden ?

— André : „Het voetbal van ASO trok mij wel aan. Maar voor de bokssport had ik evenzo een boontje. Het kon niet anders met jongens uit de wijk als René Stappers, Hector en zoon Ronny Achtergaelle, Julien Vermoote, Robert Mombert... en ja ook Karel Sys. Toen ik melk leverde bij Theo Vanhaverbeke, zei hij eens dat ik grote handen had die geweldig van pas zouden kunnen komen in een boksring.”

— Irène : „In De Stuiver, Ichtegemse Engel en Torhoutse Palma zocht hij heel graag de danspiste op. Hij durfde al eens een rock&roll aan, maar in tango — op één tegel ! — was hij onklopbaar.”

— De hernieuwde Visserkaai ?

— André : „Sorry, maar het kan niet slechter : je kunt gewoon niet naar links of rechts uitwijken. Stel dat er daar iets gebeurt. Zoals het nu is *trippe*ltrapelt de koets stapvoets vooruit... met een sliert onge-

Op 9 september zijn Irène en André 50 jaar getrouwd. Aan hun koets- en sleeleven bewaren ze immens veel vriendschap. Toch werd hen af en toe een tranenwolkje niet gespaard. Op zeker ogenblik besloten ze de 17-jarige Speedy te laten genieten van een verdiende ouwe dag in een rustige weide. Het beest had toch zoveel gewerkt voor de goede zaak. Toen André met zijn fiets eens naar de weide peddelde, vond hij het ongewoon dat Speedy languit neerlag in het gras. Hij werd zijn baasje ergens gewaar en liep naar hem toe. „Ze hebben hem nog kunnen op de camion laden om hem naar het slachthuis te brengen...”, aldus André. „Dat deed me iets. Het was zo'n braaf beest en ik heb er zoveel mee gereden. Ja, ik heb er een traantje voor gelaten. Het voorval deed me denken aan een mens die door een infarct werd geveld...”, aldus een aangeslagen Irène die op de foto haar lieve Speedy ment.

duldige chauffeurs in zijn zog. Het is om zot te worden. Dat werkt natuurlijk ook op de zenuwen van de koetsier. Waar is de tijd dat deze *visserij-dronken chaussée* een paradepaard was voor koersen en stoeten ?”

— Onvergetelijk voor de taxivoerder ?

— André : „Dat zullen de vele ceremoniën en huwelijksplechtigheden zijn die we met onze service opluisterden. Maar weet je dat ik, in de *golden fifties en sixties* van Fred-

dy's Dansorkest, door Jo Deensen werd aangezocht om Will Tura af te halen van Veurne... en hem naderhand, 's nachts, terug naar zijn *Bachten de Kupe* te voeren ? Onvergetelijke dagen als u het mij vraagt !”

Over Pietje, Speedy, Franka, Winnie en Toscane

Vriend paard

Het begon voor Dré Dejonghe al bij de melkhar van vader Arthur : de liefde voor het paard die zo bijzonder was, dat later vrouwtje Irène er al even erg werd door gebeten. Op een draffie verzamelden we wat *specifiekjes* over Pietje, Speedy, Franka, Winnie... én de bijhorende koets.

„Onze koets was een *Victoria* die 100 jaar jong was”, zegt André fier. „Windbeveiligd kon je er geen gemakkelijker zit in dromen. De koets wordt normaal getrokken door een mery of een gesneden hengst die normaal ruïn wordt genoemd. Het mannelijk paard heeft wel altijd de meeste macht. De viervoeters kennen hun naam, wees maar gerust.”

— Heeft een paard voorkeurtjes inzake eten ?

— André : „Een paard smikkelt tussendoor graag een appeltje. In verband met de hoeven moet ik zeggen dat de ene er maar drie weken meedoet, terwijl de andere gemakkelijk zes weken na mekaar kan doorstappen. Het paard dient natuurlijk schoongemaakt. Vooral in de zomermaanden hebben de beesten er ontzaglijk veel deugd van met de lans afgespoten te worden.”

— Nooit achter een paard staan ?

— André : „De twee gevaarlijkste dingen in het leven zijn toch voldoende bekend : de voorkant van een vrouw... en het achterste van een paard ! Vriendschap van een paard ? God-nogtoe, toen ik onze Toscane 's avonds om een likje vroeg... dan dwijlde hij met zijn tong zowaar mijn beide kaken af. Een suikertje was dan telkens zijn beloning !”

Irène en André kijken met een flinke scheut hovaardij nog niet aardig naar hun gouden bruiloft uit, die zich komende 9 september 2000 voltrekt. Wat hebben beiden zich trots gevoeld met hun viervoeters. Op rust hebben de dierenliefhebbers hun liefde vandaag op een Sheltiehondje gezet : Tricky (17), een schattig beestje dat van baasje André schier nooit is weg te slaan. „Had ik een weide achter mijn deur gehad, dat zou ik zeker een paard gehouden hebben...”, zweert de gewezen koetsier met merkbare ontroering.